

Gemeenschappelijke regelingen: wat kun je ermee als raad?

Gemeenteraad Maastricht

9 april 2024

Klaartje Peters

PROGRAMMA

1. Voorstellen
2. Waar hebben we het precies over? Samenwerking en GR'en
3. Invloed van de gemeenteraad op de GR: moeilijk, maar niet onmogelijk
4. Vragen & discussie

MAASTRICHTSE GR'EN (IN BEGROTING)

- Veiligheidsregio Zuid-Limburg
- GGD Zuid-Limburg
- Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD)
- Geul en Maas (afvalsamenwerking)
- Kredietbank Limburg (KBL)
- Historisch Centrum Limburg (HCL)
- Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
- Omnibuzz
- Leerlingenvervoer
- Regionale Samenwerking Leerplicht en regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC)
- Centrumregeling Inkoop Jeugd Regio Zuid-Limburg
- Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht-Heuvellandgemeenten (Sociale Zaken Maastricht Heuvelland)
- Subsidiëring Stichting Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg)
- Centrumregeling Beschermd Thuis 2022 Maastricht-Heuvelland (??)

VERBONDEN PARTIJEN of GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

I. **Verbonden partijen** (vindbaar in de gelijknamige paragraaf in de begroting) is een breder begrip dan gemeenschappelijke regelingen.

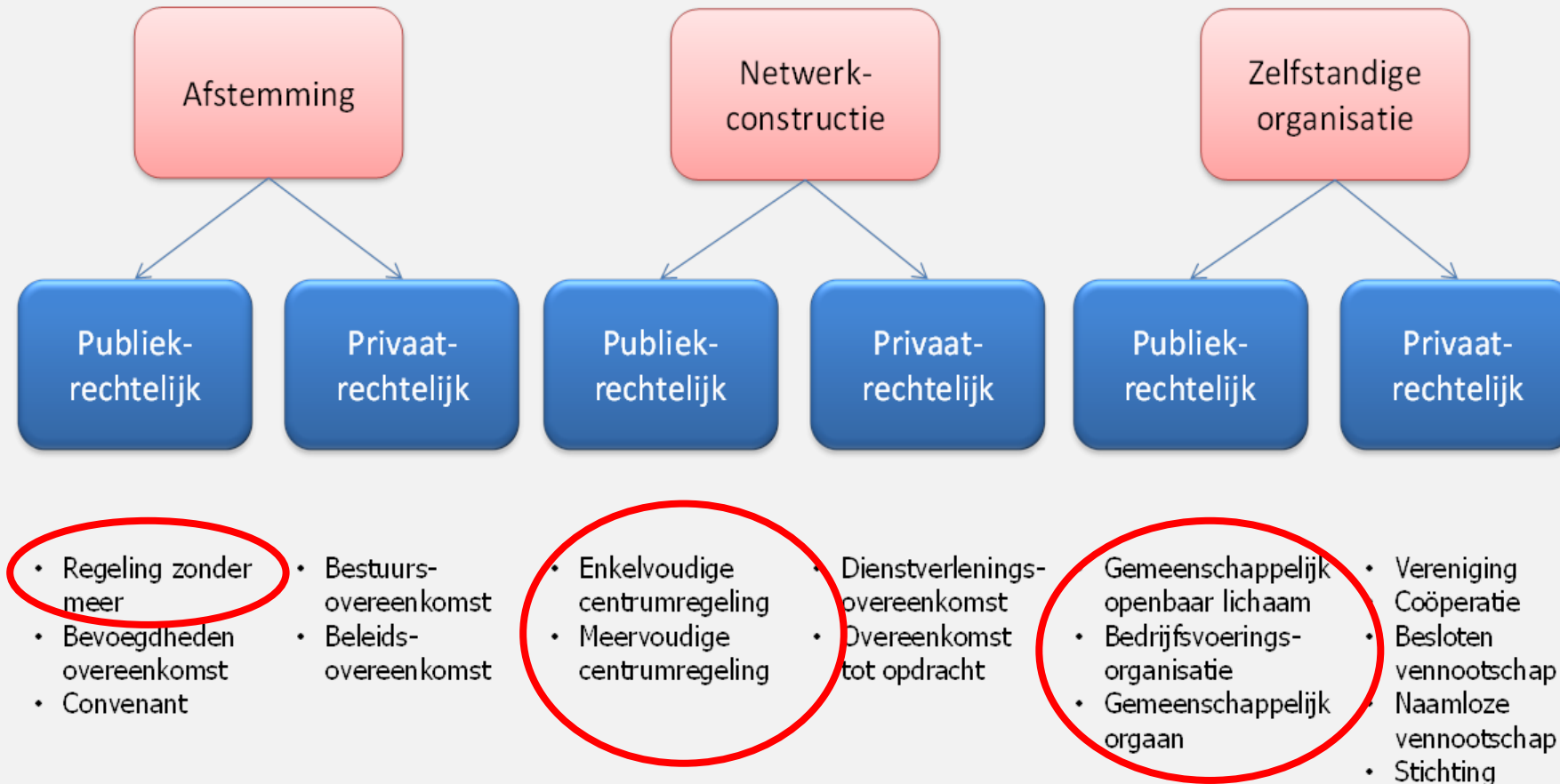
Verbonden partijen omvatten ook *privaatrechtelijke* samenwerkingsverbanden, zoals BV's en NV's, en verenigingen en coöperaties.

II. **Gemeenschappelijke regelingen** zijn *publiekrechtelijke* samenwerkingsverbanden tussen overheden, vormgegeven op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR). De manier van samenwerken, sturen en controleren is in die wet gedetailleerd voorgeschreven. [zie volgende slide]

III. Gemeenten kunnen dus ook samenwerken zonder een wettelijke basis in de WGR. Bijvoorbeeld met een convenant. Dat scheelt veel voorschriften. Als raad moet je daarop alert zijn: hoe word je positie dan geborgd?

SAMENWERKINGSVORMEN

(De Greef en Stolk, 2015)

INVLOED VAN GEMEENTERADEN*

* bij collegeregelingen

Vooraf

- Raad stemt in (of niet) met voorstel GR van college(s)
- Eerder: verplichte zienswijze-procedure op ontwerp-GR
- In GR ligt vast: voorwaarden uittreding, zienswijzen voor welke besluiten, evaluatie, burgerparticipatie

Begrotingscyclus

- Verplichte kadernota, begroting en jaarverslag/-rekening naar raden
- Raad mag zienswijze geven op ontwerpbegroting (en DB moet reageren)
- Actieve informatieplicht voor bestuur GR

Overige rechten

- Regionale onderzoekscommissie (door raden)
- Regionale raadsadviescommissie
- Uitbreiding onderzoeksbevoegdheden lokale rekenkamers

... en natuurlijk altijd rechtstreeks op het college (art 169 lid I Gemeentewet)

GEBREKKIGE DEMOCRATISCHE LEGITIMATIE ofwel GEBREK AAN INVLOED

Het probleem van een gebrekkige democratische legitimatie is **inherent** aan regionale samenwerking.

Het is een '**two level game**': het zijn en blijven twee verschillende niveaus (levels).

Het besturen (debat, afwegingen, beslissingen én uitvoering) vindt plaats op een ander niveau dan waar de volksvertegenwoordiging zit. En vaak in beslotenheid.

Anders gezegd: raadsleden zijn gekozen door de inwoners van de gemeente en doen hun werk voor de inwoners. Maar het bestuur vindt op regionaal niveau plaats. Dat maakt controle (nog) lastiger.

Dat probleem lossen we dus niet op. Ook niet als we nog 10 x sleutelen aan de WGR. Of als we raadsleden blijven aansporen om 'pro-actief' te zijn.

→ *rapport 'Regionale samenwerking en gemeenteraden' uit 2023*

DAT GEZEGD HEBBEND...

...kun je als gemeenteraad wel invloed hebben. Maar het is taaie materie. Ik kan alleen maar adviseren om bewust te kiezen wanneer je wel echt pro-actief moet zijn:

1. Aan de voorkant heel goed opletten: waar begin je aan?
2. Indien nodig: portefeuillehouders voortdurend aan hun jasje trekken, voor hen is het soms ook 'ver van hun bed'.
3. Indien nodig: je tanden erin zetten. Liefst met meer partijen in de raad (werk verdelen), en samen met andere raden. → **Voorbeeld BsGW**
4. Als er twijfel is over nut en noodzaak: college vragen om overzicht van alternatieven met kosten en baten. Desnoods door onafhankelijke partij laten onderzoeken.

→ **Voorbeeld Ijsselstein**

AFSLUITING

➤ Vragen of opmerkingen?

ZELF DOEN OF NIET?

Gemeenten voeren om diverse redenen sommige taken niet zelf uit:

1. Ze mogen het niet zelf doen → wettelijk verplichte samenwerking

2. Ze kunnen of willen het niet zelf doen. Redenen daarvoor zijn:

- Kostenreductie door schaalvoordelen
- Spreiding financiële risico's
- Verminderen kwetsbaarheid van de organisatie
- Vergroten bestuurskracht en slagkracht in de regio
- Voorkomen herindeling ofwel behouden autonomie
- Op peil houden kwaliteit dienstverlening en uitvoering
- Verhogen van de kwaliteit van werkprocessen
- Verhogen van de kwaliteit van beleid
- Delen van kennis en ervaring en het mogelijk maken van specialisering
- Verbeteren van het loopbaan-perspectief van de medewerkers

